

České živnostnictvo a jeho organizace v komorním obvodě chebském.

JUDr. Vladislav Beneš.

V komorním obvodě chebském zaujímají okresy společenstev živnostenských s českou řečí jednacích jenom politický okres lounský a v okrese žateckém jenom obvod společenstva smíšeného v Jimlíně. V okrese lounském je živnostenských společenstev nyní 17, ale počet jejich bude v brzkou dobu zvýšen tvorbou společenstev odborných. Pokud se týče hospodářského a sociálního stavu zúčastněného živnostnictva, sluší s povděkem konstatovati, že je velmi dobrý, hlavně proto, poněvadž běží o krajiny s bohatým obyvatelstvem, které zemědělství svoje den ode dne industrialisuje, poněvadž tam obyvatelstva přirozeně přibývá a poněvadž lounské dílny státních drah jsou znamením trvalého přílivu dělnictva. Ze členů společenstev živnostenských, jichž je na Lounsku 1676 a na Žatecku 45, náleží jistě 55% skutečnému střednímu stavu. Pokud pak se týče kupectva, možno právem souditi, že 80% náleží této vrstvě a jenom 20% že reprezentuje nejdrobnější obchod.

Vyjma obvody českých společenstev je na Chebsku pozorovati český živnostenský ruch v oboru kulturním a hospodářském jenom na Mostecku.

Poněvadž česká živnostenská společenstva jeví se býti silnými středostavovskými organismy, je s velikým podivem, že na této půdě nevzrostlo ani v jediném případě živnostenské sdružování. Na jinou stránku padá, že jatky v Lounech patří odbornému společenstvu. Pomocnictvo obuvnické zřídilo tu družstva výrobní, a to dvě v Lounech a jedno v Mostě.

V teritoriu námi shora blíže označeném jsou všechny živnostenské kategorie přiměřeně zastoupeny, při čemž lokálně typické živnosti není na Lounsku žádné.

Poměry úvěrní jsou celkem dobré, živnostnictvo střední vládne přiměřeným kapitálem a jenom pro maloživnostníky má býti zřízena živnostenská záložna při nové povinné okresní jednotě.

Počet kupců se zmáhá nesmírně, také kovářů přibývá, holiči, vyhovující míře životní, zakládají filiálky na vsích a jenom hostinců ubývá. Svědčí to o skutečném porozumění úřadu živnostenského, že za posledních šest let byla udělena v Lounech jenom jediná koncese, a to ku provozování kavárny.

Bylo velmi znáti, když zřízena byla v Lounech elektrická centrála. Nejenom že se počet instalatérů rozmnožil, ale že také zaváděny byly obráběcí stroje v dílnách truhlářů a kolářů, kteří také používají nyní benzinových motorů, bylo důsledkem nové elektrárny.

Zmíněné již rozmnožování populace, blahobytem podmíněný vzestup míry životní a snahy bytové reformy podnítily v celé krajině silný stavební ruch, který proto, že tam existují jenom tři

podnikatelství staveb, přichází k dobru všem živnostem stavebním. Že při tom neoprávněné provozování živnosti a časté krytí je zjevně průvodním, a že došlo ke stávce zedníků, je pochopitelným a nepadá na váhu při oceňování situace živnostnictva. Velmi dobře prosperuje živnost kominická, pro niž právě zřizuje se pět vymetacích obvodů.

Konfekce jsou na Lounsku jenom tři, výprodeje jsou zjevně řídkým, trhy klesají a i v té okolnosti, že v celé krajině není zastavárny, sluší právem viděti důsledek celkových poměrů.

O nekalé soutěži je málo slyšeti, opravy hospodářských strojů naplňují dílny mnohých řemeslníků, v čemž ani nově založená továrna na tyto stroje nezpůsobí podstatnou změnu. Tyto opravy pomohly by jistě vesnickým kovářům, kdyby jich přes míru nepřibývalo.

Rozkvět zemědělství je základem jediného vývozu z okresu, a to zejména ovoce. Se škodou jest, že věc obstarávají cizí prostředkovatelé. Působí-li zemědělství celkem na rozvoj živností velmi příznivě, nesluší přece zapomenouti, že si živnostníci velmi trpce stěžují na zemědělské družstevnictví. To se týče též obou tamních velikých dělnických konsumů.

*

Také poměry příslušníků společenstev nejsou v celé krajině celkem nepříznivými. Na Lounsku je 665 pomocníků a 773 učedníků, na Žatecku 6 pomocníků a 8 učedníků. Ani pomocníků ani učedníků není nedostatek. Styk mezi zaměstnavatelem a zaměstnaným je celkem dobrý. V posledním čase došlo ke stávkám zedníků, cihlářů a pekařů, které skončily uzavřenými kolektivními smlouvami.

Pomocnické nemocenské pokladny existují čtyři; nemocenská pokladna učednická je v celé krajině jenom jediná. Snad by tu bylo položiti větší důraz na jednotnost nemocenského pojišťování.

Pokračovacím školstvím je opatřena celá krajina přiměřeně. Všeobecné školy pokračovací jsou v Lounech, Peruci, Panenské Týnici a Mostě; odborná kupecká škola je v Lounech. Učednické besídky jsou v Lounech a v Mostě.

V roce 1912 pořádán byl mistrovský kurs jenom pro holiče za součinnosti zvelebovacího ústavu odborným společenstvem.

Komisi pro zkoušky tovaryšské existuje 10 a v r. 1912 bylo vyzkoušeno okrouhle 100 učedníků. Konání zkoušek samo není bezvadným. Za zmínku také stojí, že v celém veřejném životě a zejména v obecní samosprávě má zúčastněné živnostnictvo velmi značný vliv.

Pokud se týče formální organizace společenstev živnostenských, sluší připomenouti, že neodpovídá celkem sociálnímu a hospodářskému stavu zúčastněného živnostnictva a že ani všude střední stav neujal se v nich posud na škodu věci vedení. Při tom ovšem sluší uvážiti, že celá česká krajina chebského komorního obvodu

je poměrně malá a že celkový počet živnostnictva neposkytuje dosti široké půdy pro organizační snahy, mají-li býti zakládána společenstva odborná, opravdu života schopná.

Mateřská neodborová společenstva celkem v osmi sídlech málo vhodných a se silným místním patriotismem, který bývá ještě snahami politickými povzbuzován, jsou velmi silnou překážkou odborové organizace. Proti protestům povoláných činitelů bylo dokonce zřízeno nové smíšené společenstvo v Kožově.

Pakliže z důvodů administrativních sluší hleděti hranic politických okresů, nemůže ovšem býti na Žatecku o odborové organizaci ani řeči a sluší jenom z důvodů národních hájiti existenci společenstva v Jimlíně.

Lounský politický okres se sedmi společenstevními sídly celkem velmi dlouho odporoval každému pokusu odborové organizace. O zřízení odborných okresních společenstev cukrářů, kovářů, kolářů a mlynářů se právě jedná. Také v Ročově bude snad zřízeno gremium obchodní.

Aby proražen nebyl komorní obvod, a toho jest si z důvodů správních jenom přáti, zřizována byla při živnostech velmi řídkých komorní společenstva (stavitelů, knihtiskařů, kominíků a dřevařů) v Chebu tak, že zahrnovala také českou krajinu. Když později snad z neúplně správně pochopených důvodů národních byl okres lounský připojen ke komorním společenstvům v Praze (u dřevařů věc zůstala nezměněna) a princip komorní jednotnosti padl, bylo lze teprve okres lounský spojovati se sousedními okresy obvodu libereckého a pražského a připravovati tak půdu pro odborná společenstva majitelů cihelen, tesařských mistrů, zednických mistrů, modistů a dlaždičů, jejichž sídla budou však mimo lounský okres.

Pokud týče se dnešních 17 společenstev v lounském okresu, sluší připomenouti, že z toho jsou jen 4 společenstva odborná, a to holičů, hostinských, kupců a řezníků v Lounech.

Před nedávnem byla na návrh Zemské jednoty řemeslných a živnost. společenstev v král. Českém zřízena v Lounech povinná okresní jednota, která začíná působností pěknou.

Za zmínku stojí, že se nepodařilo zorganizovati asi 40 lomů, které patrně neprávem považují se za vedlejší podniky zemědělské.

Vlastní správa společenstev je uspokojivá, rozpočet jejich obnosem 6190 K nestačí sice ke sledování pozitivní působnosti, ale sestavuje a vyřizuje se správně a je schopen každého potřebného vývoje.

Býlo se škodou, že na Lounsku nebylo štěstí při jmenování společenstevních komisařů. Teprve v posledním roce nastaly změny, které ukázaly, jakou cenu má šťastné obsazení těchto funkcí.

Co jsme chtěli říci? Chtěli jsme vysloviti, že v komorním obvodu chebském zaslouží a potřebuje živnostnictvo české více pozornosti všech povoláných kruhů a zejména činitelů místních.